

EXPUNERE DE MOTIVE

În ceea ce privește activitatea organelor de securitate desfășurată înainte de 22 decembrie 1989, preocuparea majoră și legitimă a societății românești după Revoluție a vizat două aspecte: accesul la propriul dosar întocmit de Securitate, pe de o parte, precum și cunoașterea relațiilor dintre Securitate și persoanele aflate în prezent în poziții cu influență publică, pe de altă parte.

Dacă în ceea ce privește primul aspect, nu sunt probleme deosebite, diferențele de viziune, regăsite în prezentul proiect, nefiind esențiale față de reglementarea existentă prin raportare la necesitatea publică invocată, în ceea ce privește activitatea de poliție politică desfășurată înainte de 22 decembrie 1989, prezentul proiect propune o abordare fundamental schimbată față de norma aflată în vigoare.

Astfel, se propune abandonarea rolului de „instanță” dat Colegiului C.N.S.A.S. și transformarea acestuia într-un organism care coordonează activitatea instituției, asigură aplicarea legii, efectuează verificările cerute pentru persoanele ale căror funcții și demnități sunt vizate de lege și asigură publicitatea informațiilor deținute, după finalizarea procedurilor de verificare.

Din activitatea de până acum a C.N.S.A.S., în special în legătură cu deciziile Colegiului privind activitatea de poliție politică, rezultă că acestea nu au nici autoritatea necesară în ochii opiniei publice, nu au nici garanția corectitudinii. În cazul contestațiilor ajunse în fața instanțelor de judecată multe soluții au fost de infirmare a deciziilor Colegiului, Mona Muscă fiind singurul caz notoriu de confirmare a deciziei.

În plus, neasigurarea confidențialității deciziei Colegiului până la soluționarea definitivă de către instanța judecătorească, fie din neglijență fie din rea-credință a fost de natură să aducă prejudicii morale importante persoanelor vizate și să accentueze neîncrederea în respectarea legii la nivelul instituției.

La toate acestea se adaugă modalitatea intens contestată potrivit căreia un vot decide o calificare a unei situații date din trecut, ceea ce evident nu poate fi ignorat. De asemenea, contestabilă este și posibilitatea de a vota diferit în situații identice. În fine, ul ultim aspect criticabil pe care l-am reținut este cel dat de regula potrivit căreia în caz de egalitate la voturi, procedura de vot se reia, membrii Consiliului având posibilitatea de a vota diferit în același dosar.

Un alt neajuns de notorietate, reclamat de numeroase voci ale societății civile și din mass-media, este cel reprezentat de accesul „preferențial” al unor persoane la datele și informațiile ce fac obiectul cercetării ori a deciziilor C.N.S.A.S., ca și „traficarea” de asemenea documente. Este cunoscut și a devenit, practic, o obișnuință ca deciziile Colegiului C.N.S.A.S. să fie cunoscute de îndată, după adoptare, de către anumite persoane din afara instituției. În aceste condiții, credibilitatea C.N.S.A.S., ca și cea a membrilor Colegiului au avut de suferit. Nu puține au fost opiniile care au susținut că, de fapt, printr-un asemenea comportament, C.N.S.A.S. a devenit un instrument al luptei politice, ba chiar că ar practica activități de poliție politică de tip nou. De aceea, solicitările publice pentru desființarea acestei instituții au devenit din ce în ce mai numeroase.

Ținând cont de cele de mai sus, am propus ca toate informațiile conținute de arhivele preluate de C.N.S.A.S. să facă obiectul verificării Colegiului, iar după finalizarea procedurilor de verificare să se dispună publicarea acestora în Monitorul Oficial și pe pagina de Internet a instituției. În acest fel, pe de o parte, „judecătorul” apartenenței ca agent ori colaborator al organelor care înainte de 22 decembrie 1989 au desfășurat activități de poliție politică devine opinia

publică, implicit electoratul român, iar pe de altă parte se elimină „preemțiunea” unora în aflarea deciziei.

Este incontestabil că cea mai corectă judecată într-o asemenea privință este cea a fiecărui cetățean al României și, în orice caz, ea este preferabilă unei decizii subiective luată prin votul unui colectiv eterogen și constituit politic. Pentru a diminua posibilitatea prejudicierii unor interese legitime ale persoanelor vizate, am introdus posibilitatea contestării validității documentelor verificate, ca și a exactității datelor conținute de acestea.

Un alt aspect important îl constituie revizuirea listei de funcții și demnități publice în legătură cu care se fac verificările legale la C.N.S.A.S. Pe lângă unele actualizări și armonizări între diversele categorii, am operat și unele modificări, cele mai importante fiind cele privind eliminarea clerului și a deținătorilor de certificate de luptător în Revoluția din Decembrie 1989.

În privința clerului, am opinat că includerea acestora în forma inițială a legii a fost una nejustificată legal sau moral, aducătoare de prejudicii și inutilă sub aspectul utilității publice. În condițiile în care clerul, în mod esențial, se organizează autonom, stabilindu-și ierarhiile și organizarea internă potrivit propriilor reglementări, norma actuală este mai degrabă conflictuală și generatoare de tensiuni sociale. În cazul deținătorilor de certificate de luptător pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989, trebuie observat că simpla deținere a documentului în cauză nu constituie o funcție sau o demnitate publică care să justifice identitatea de tratament cu celelalte categorii vizate de lege.

Având în vedere cele deja arătate, o altă modificare privește organizarea Colegiului C.N.S.A.S., redimensionat astfel încât să răspundă mai bine noii viziuni, pe de o parte asigurându-se echilibrul și obiectivitatea politică, iar pe de altă parte, adaptându-se activităților specificate de lege. Totodată, a fost necesară și introducerea unei proceduri de contestare a datelor deținute la C.N.S.A.S. de către persoanele care sunt verificate, atât în fața Colegiului, cât și în fața instanței judecătorești, înainte de a publica documentele deținute.

Trebuie menționată și o ultimă modificare semnificativă care vizează înăsprirea pedepselor pentru cazurile de obținere și traficare de informații deținute de C.N.S.A.S., de difuzare și manipulare a acestora, în special în ceea ce îi privește pe membrii Colegiului.

Dispozițiile finale și cele cu caracter tranzitoriu urmăresc armonizarea soluției legislative propuse cu cercetările aflate în derulare și cu contestațiile aflate deja pe rol. De asemenea se impune ca după adoptarea modificărilor, legea să fie republicată iar textele să aibă o nouă numerotare.

Prezentul proiect nu are pretenția infailibilității, ori pe aceea a unui panaceu în materie. Față de experiența acumulată în cei circa opt ani de funcționare a reglementării actuale, cu modificările și completările aduse până în prezent, poate fi, însă, o soluție mai echilibrată și mai utilă interesului public.

Pentru toate cele mai sus-menționate, am propus alăturatul proiect de lege în vederea dezbaterii și aprobării de către Parlamentului României.

Inițiator
senator Șerban NICOLAE

